

SUOMEN VALTUUSKUNNAN LOPPURAPORTTI

UNFCCC:N ILMASTONEUVOTTELUT (COP28)

Dubai, Arabiemiraatit, 30.11.-12.12.2023

Raportti seuraavista kokouksista

- Pariisin sopimuksen osapuolokokouksen 5. istunto (CMA 5)
- YK:n ilmastopöytäkirjan osapuolokokouksen 28. istunto (COP 28)
- Kioton pöytäkirjan osapuolokokouksen 18. istunto (CMP 18)

Sisällys

Yleisarvio kokouksesta.....	3
Pariisin sopimuksen toimeenpanon maailmanlaajuinen tilannekatsaus (Global Stocktake).....	4
Ilmastonmuutoksen hillinnän työohjelma (Mitigation Ambition and Implementation Work Programme, MWP).....	6
Sopeutuminen	7
Ilmastorahoitus.....	8
Vahingot ja menetykset (Santiago network).....	12
Tiedeasiakohdat (Earth Information Day ja Research and Systematic Observations).....	12
Hiilimarkkinoiden markkinamekanismit (Pariisin sopimuksen artikla 6 ja puhtaan kehityksen mekanismi (CDM))	13
Maatalous (Koronivia Joint Work on Agriculture, KJWA) sekä muut maankäyttöasiat	14
Oikeudenmukaisen siirtymän työohjelma (Just Transition Work Programme)	15
Vastetoimet (Response measures).....	16
Sukupuolten välinen tasa-arvo (gender), Action for Climate Empowerment ACE, Local Communities and Indigenous Peoples Platform LCIPP.....	16
Oikeudelliset asiat	16
World Climate Action Summit.....	17
Teemapäivät, oheistilaisuudet ja muut kokoukset, aloitteet.....	18
Suomen paviljonki	21
Nuorisodelegaattien rooli valtuuskunnassa	22
Liite 1: Suomen valtuuskunta Dubain ilmastokokouksessa.....	24

Yleisarvio kokouksesta

COP28-ilmastokokous päättyi 13.12.2023 venyttyään vuorokauden ylijälle. Kokouksen keskeiseen päätösasiakirjaan, 'UAE Consensus', saatiin pitkien neuvottelujen jälkeen hyväksyttyä ensimmäistä kertaa ilmastoneuvottelujen historiassa kehotus fossiilisista polttoaineista luopumiseen. Vaikka kirjauksen olisi EU:n ja Suomen näkemyksen mukaan tullut olla vahvempi, on kyseessä kuitenkin merkittävä edistysaskel ja signaali markkinoille. Toinen keskeinen päätös koski uuden rahaston perustamista ilmastotuhoja varten; tästä saatiin sopu poikkeuksellisesti heti kokouksen ensimmäisenä kokouspäivänä väliaikaisen komitean suositusten pohjalta. COP28-lopputulemaa voidaan ylipäättään pitää voittona multilateralismille vaikeassa geopoliittisessa tilanteessa, suurvaltojen kiristyneiden suhteiden ja kriisien keskellä.

Dubain kokouksen keskiössä oli Pariisin sopimuksen ensimmäistä Maailmanlaajuista tilannekatsausta (Global Stocktake, GST) koskeva päätös, joka kattaa kaikki keskeiset Pariisin sopimuksen teemat (päästöjen hillintä, sopeutuminen ja ilmastorahoitus). Neuvotteluissa painottui vahvasti kysymys tarvittavista askelmerkeistä varmistamaan, että 1.5 asteen tavoite ei karkaa ja tätä kautta etenkin kysymys fossiilisista polttoaineista. Päätöksessä kehoitetaan ('calls on') maita luopumaan ('transition away from') fossiilisista polttoaineista energiasektorilla ja samalla kolminkertaistamaan globaalitasolla uusiutuvan energian kapasiteetti ja kaksinkertaistamaan energiatehokkuus vuoteen 2030 mennessä. Toimia tulee nopeuttaa tämän kriittisen vuosikymmenen aikana. Mm. EU ajoi vahvempaa kirjausta jossa sitoumus olisi ollut vahvempi ja jossa olisi ollut myös selkeämpi aikataulu, mutta silti tulos on merkittävä etenkin siitä näkökulmasta, että kokouksen puheenjohtajana toimi öljyntuottajamaa Arabiemiraatit, jonka roolia puheenjohtajana kritisoitiin ja epäiltiin kautta prosessin. Päätös vahvistaa askeleet ja tavoitteet seuraavien Pariisin sopimuksen osapuolten päästövähennystavoitteiden (Nationally Determined Contributions, NDC) antamiselle vuoteen 2025 mennessä. Voidaankin sanoa, että ensimmäisen GST:n onnistumista voidaan arvioida vasta kun nähdään miten Dubain päätökset näkyvät seuraavissa osapuolten seuraavissa NDC:issä.

Kysymys fossiilista polttoaineista ja ylipäättään päästöjen hillinnästä jakoi kehitysmaaryhmää aiempaa selkeämmin. EU:lla oli merkittävä rooli siltojen ja allianssien rakentajana. Yhteistyö erityisesti pienten saarivaltioiden, vähiten kehittyneiden maiden ja muiden progressiivisten kehitysmaiden kanssa yhteistyö oli vahvempaa kuin koskaan, ja loi tarvittavaa vastapainoa öljyntuottajamaille, joiden yhteinen rintama kuitenkin lopulta jäi melko pieneksi. Kiinan ja Intian roolina on tässä kokouksessa ollut pitkälti toimiminen kulisseyssä (Kiina erityisesti yhdessä USA:n kanssa) mutta lopulta kuitenkin odotettua rakentavammin. Teknisen tason neuvotteluissa vanhaa palomuuria kehittyneiden ja kehittyvien maiden välille yritettiin vielä palauttaa, mutta lopputulema kunnioittaa Pariisin sopimusta ja tunnistaa maiden erilaiset lähtökohdat luomatta kuitenkaan kahtiajakoa.

Rahoituksen osalta kokouksen ainoa merkittävä päätös oli kokouksen avajaispäivänä hyväksytty ilmastotuhojen rahasto. Saksa ja UAE osoittivat heti sovun synnyttyä 100 milj. USD rahastolle. Kokouksen aikana uuden rahaston käynnistysvaiheeseen koottiin yli 700 milj. USD, ml. Suomi osoitti 3 milj. EUR rahoitusta. Sopeutumisrahoitus ja tarve sen tason nostamiseen nousi myös vahvasti keskiöön, ml. neuvotteluissa globaalista sopeutumistavoitteesta. Sopeutumisrahoituksen kasvattamisella on kiire. Kokouksessa vahvistettiin sitoutuminen sopeutumisrahoituksen kaksinkertaistamiseen vuoteen 2025 mennessä Glasgowssa COP26:ssa sovitun mukaisesti. Teollisuusmaiden yhteisen sadan miljardin dollarin ilmastorahoituksen mobilisointitavoitteen osalta todettiin, että tavoitetta ei saavutettu vuosina 2020 ja 2021, mutta se tavoitettiin todennäköisesti vuonna 2022 ja varmuudella vuonna 2023. Päätökset tulevasta yhteisestä vuoden 2025 jälkeisestä rahoitustavoitteesta on tarkoitus tehdä vuoden päästä COP29:ssa. Dubaissa kuitenkin vahvistettiin prosessia, jolla neuvotteluja uudesta rahoitustavoitteesta käydään ensi vuoden aikana.

COP28:ssa päätettiin myös maailmanlaajuisen sopeutumistavoitteen (Global Goal on Adaptation) tarkemmasta määritelmästä, jonka avulla edistymistä voidaan jatkossa seurata. Päätös sisältää 7 temaattista tavoitetta mm. vesi- ja ruokaturvan parantamiseksi ja neljä tavoitetta koskien kansallisten sopeutumistoimien suunnittelua ja toteutusta. Siinä huomioidaan rahoitusvaje erityisesti kehittyvien maiden sopeutumistoimiin ja korostetaan julkisen, lahjamoitoisen rahoituksen tarvetta maille, jotka ovat erityisen haavoittuvia ilmastonmuutoksen vaikutuksille, Päätös oli EU:n kantojen mukainen, mutta moni kehittyvä maa odotti enemmän rahoituksen ja tarkempien temaattisten tavoitteiden suhteen.

Dubain ilmastokokous oli suurin koskaan järjestetty – n 80.000 osanottajaa. Kokousjärjestelyt sujuivat kaikilta osin jopa poikkeuksellisen hyvin. Kokouksen alussa järjestettiin valtion ja hallitusten johtajien kokous, World Climate Action Summit, jossa Suomea edusti pääministeri Petteri Orpo. Varsinaisen COP-kokouksen ministeriviikolla Suomen valtuuskunnan puheenjohtajana toimi ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen. Ensimmäistä kertaa Suomella oli COP28-kokouksessa myös oma paviljonki, jossa esiteltiin Suomen ja suomalaisten yritysten ilmastotoimia ja –ratkaisuja. Paviljonki herätti paljon kiinnostusta ja sen ohjelma sai laajasti kiitosta. EU-puheenjohtajana toimi Espanja. EU:n yhteistyö toimi kokouksessa hyvin ja myös allianssien rakentamiseen panostettiin menestyksekkäästi.

Seuraava ilmastokokous, COP29, pidetään 11.-22.11.2024 Bakussa Azerbaidjanissa, joka pitkän ja vaikean prosessin jälkeen valittiin itäisen Euroopan ryhmän puolesta yksimielisesti COP-isännäksi. Tätä seuraa COP30 Brasilian Belemissä vuonna 2025.

Kokouksen päätökset löytyvät oheisen [linkin takaa](#).

Pariisin sopimuksen toimeenpanon maailmanlaajuinen tilannekatsaus (Global Stocktake)

Dubaissa neuvoteltiin Pariisin sopimuksen toimeenpanoa arvioivan maailmanlaajuisen tilannekatsauksen (Global Stocktake, GST) poliittiset päätelmät. Asiakohta oli COP28:ssä keskiössä, sillä sen puitteissa arvioitiin kattavasti kansainvälisen ilmastopolitiikan kaikkia osaluokkia: ilmastonmuutoksen hillintää, siihen sopeutumista, toimien rahoitusta sekä toimeenpanon keinoja. Tarkastelu tehtiin nyt ensimmäistä kertaa, mutta jatkossa se toteutetaan 5 vuoden välein.

Työ käynnistyi vuonna 2021 Glasgow'n COP26:ssa ja jatkui kaikissa UNFCCC-kokouksissa teknis-tieteellisellä tasolla eri formaateissa (ml. kirjalliset lähetteet ja tekniset dialogit). Dubaissa siis kulmineitui ja päättyi jo varsin pitkään tehty työ. Dubaissa tuotetut poliittiset päätelmät arvioivat teknisen vaiheen tuotoksiin perustuen kattavasti Pariisin sopimuksen toimeenpanon tilannetta ja luovat askelmerkkejä tulevaisuuteen. Tavoitteena on kunnianhimon lisääminen siten, että globaalilla tasolla olisimme sopimuksen pitkän aikavälin tavoitteiden, ml. 1.5 asteen tavoite, mukaisella tiellä. Käytännössä päätelmien on tarkoitus ohjeistaa kansallisten ja kansainvälisten ilmastotoimien päivityksiä (erityisesti 2025 julkaistavien uusien kansallisten päästövähennystavoitteiden, Nationally Determined Contribution, osalta).

COP28 ensimmäisellä viikolla tuotettiin ensimmäiset versiot päätösteksteiksi. Oli ilmeistä, että kaikkien osapuolten tavoitteena oli varmistaa, että omat tavoitteet ovat sisällytettynä lähdeittäessä ratkaiseviin poliittisen tason neuvotteluihin. Ensimmäisen viikon tekstiluonnokset sisälsivät lukuisia vaihtoehtoisia muotoiluja asioista, joissa osapuolten näkemykset olivat edelleen, kuten ennen COP28:aa, vahvasti eriäviä. Erimielisyyttä oli mm. miten suhtaudutaan konvention periaatteisiin, ml jako kehittyneisiin ja kehitysmaihiin, ja millainen vastuu kullakin on ilmaston nykytilasta ja

ilmastotoimista. Kehittyvät maat toivat esiin kahtiajakautunutta vastuuta ilmastotoimista ja erityisesti niiden rahoituksesta; korostaen vastuun olevan pääsääntöisesti kehittyneillä mailla. EU ja muut samanmieliset maat sen sijaan korostivat Pariisin sopimuksen lähtökohtaa, että kaikilla osapuolilla on velvoitteita, mutta samalla kaikki toimivat omista kansallisista lähtökohdistaan. Hillintä-osion energiapaketissa esitettiin vaihtoehtoisia eri tason kunnianhimoa kuvastavia muotoiluja (fossiilisten polttoaineiden käytön ja tukien alasajo, hiilen alasajo, uusiutuvat energialähteet, energiatehokkuus, vähäpäästöisten ajoneuvojen käytön edistäminen). Sopeutumisen osalta haasteet liittyivät teeman tasapainoiseen esittämiseen suhteessa hillintään. Myös sopeutumisrahoitus nousi esille. Rahoituksen osalta haasteet liittyivät yleisesti kehittyneiden maiden vastuuseen ja rahoituspohjan ja -lähteiden, yksityisen sektorin rahoituksen ja investointien laajentamiseen sekä Pariisin sopimuksen artiklan 2.1.c tavoitteen (kaikki rahoitusvirrat tukemaan PA tavoitteita) operationalisointiin ja käsittelyyn. Rajamekanismit ja yksipuoliset toimet (unilateral measures) olivat vahvasti esillä. Myös GST:n seurannan ja 2024-2025 otettavien askelten osalta oli erimielisyyttä. EU ja samanmieliset maat sekä osa G77-maista toivoi selkeätä seurantaa ja virstanpylväitä tavoitteiden osalta, kun taas etenkin LMDC-ryhmä kannatti minimalistista seurantaprosessia perustuen pelkästään aikaisemmin sovittuihin asioihin.

Vahvasti eriävistä kannoista huolimatta neuvottelut etenivät jokseenkin hyvässä hengessä. Vaikeat ja periaatteelliset asiat jäivät ratkaistaviksi neuvottelujen toiselle viikolle, jonka alkuna toiminut kolmas tekstiversio tuotettiin jo COP-pj:n ohjauksessa. COP-pj:n roolin ohella keskeisessä roolissa olivat myös ministerifasilitaattorien DK Jörgensen ja SA Creecy bilateraali kuulemiset pääosapuolten vastuuministerien kanssa – EU:n puolelta komissaari Hoekstra ja Espanjan ministeri Ribeira. Tässäkin vaiheessa osapuolten kannat olivat vielä varsin kaukana toisistaan ja kannat toistivat itseään.

Neljäs päätöstekstiversio ei lopulta sisältänyt enää yhtään kappaletta vaihtoehtoisin muotoiluin. Versio oli EU:n kantojen näkökulmasta pettymys, eräänlainen Dubain GST-neuvottelujen aallonpohja. 1,5 astetta ei ollut oleellisissa kohdissa, ml. energiakirjauksissa, keskeisenä ja myös fossiilisten polttoaineiden alasajo oli EU:n näkökulmasta vesitetty toimenpiteiden osalta yleiseen muotoon "calls upon Parties to take action that could include, inter alia," sekä pelkästään "reducing consumption and production...". EU toi vahvasti, ministerien johdolla, paitsi pettymyksen versioon, myös omat kantansa esille.

Kokouksen viimeisenä päivänä julkaistu viides päätöstekstilunnon oli aiempaa parempi EU:n näkökulmasta. COP-pj vei ko. version lopulta sellaisenaan yleisistuntoon, jossa se hyväksyttiin. Päätöksen keskiössä on Pariisin sopimus; eikä siinä korosteta liikaa kehittyvien ja kehittyneiden maiden jakolinjoja kunnianhimon tai toimien osalta. Pariisin sopimukselle uskollisesti päätös kutsuu osapuolia päivittämään kansallisia sitoumuksiaan ja suunnitelmiaan; suuntana 1,5 asteen tavoite huomioiden kaikki sektorit ja kasvihuonekaasut, tosin kehittyneiden maiden johdolla. Tieteen ja erityisesti IPCC:n rooli on suhteellisen vahvasti ja kattavasti esillä tekstissä. Myös 1,5 asteen tavoite ja polku siihen on esitelty. Päätöksessä on tunnistettu konkreettisia järjestelmätason ratkaisuja. Esimerkkinä tästä EU:nkin vaikuttamistyössä jo ennen Dubaita tärkeänä ollut energiapaketti (kts. yllä). EU:lle tärkeä kaikkien rahoitus- ja investointivirtojen kanavoiminen Pariisiin sopimuksen tarkoituksena tukemaan, eli 2.1.c, on myös tekstissä. Kansallisten toimien ja suunnitelmien vahvistaminen osalta keskeisenä on kansallisten kontribuutioiden (NDC) päivitykset 2024-2025.

GST-päätös sisältää ja ohjaa myös jatkotyötä. Osa näistä tosin oli jo päätetty ennen Dubaita. Erityisteemojen dialogeja tullaan pitämään liittyen vuoristoalueisiin sekä lapsiin ja ilmastomuutokseen. Myös työohjelmien (ml. hillinnän työohjelma, MWP) tulee integroida GST:n lopputulemat omaan työhönsä. GST päätökseen on sisällytetty Brasilian COP28 alussa tekemän agenda-ehdotusta mukailleen "Roadmap to Mission 1.5", joka avaa prosessin kansainvälisen yhteistyön ja mahdollistavan ympäristön edistämiseksi seuraavaa NDC kierrosta varten; nk. troikan,

eli CMA5, CMA6 ja CMA7 puheenjohtajien ohjauksessa. Tarkempi sisältö tämän osalta vielä epäselvä.

Varsinainen GST prosessi jatkuu vuonna 2024 lähetekierroksella kokemusten kokoamiseksi ja korjausliikkeiden tekemiseksi. Myös NDC-päivityksiä varten avataan vuotuinen dialogi, jonka kautta GST:n tieto viedään NDC työn tueksi. Päätökseen sisältyy myös seuraavan, toisen tarkastelun, aloitusajankohta COP31:ssä (2026) ja lopetus ajankohta COP33 (2028). Vasta tulevat osapuolikokoukset, erityisesti COP30 Belemissä v. 2025 näyttävät onko ensimmäinen GST tuonut tarpeellisen ja voimakkaan sysäyksen kaikille osapuolille tuottaa niin kunnianhimoiset ja konkreettiset NDC:t, että olemme Pariisin sopimuksen tarkoitusperien ja tavoitteiden mukaisella tiellä.

Ilmastonmuutoksen hillinnän työohjelma (Mitigation Ambition and Implementation Work Programme, MWP)

Ilmastonmuutoksen hillinnän työohjelman neuvottelut COP28:ssa keskittyivät arvioimaan edistystä, mahdollisuuksia ja esteitä työohjelman toteuttamisessa. Keskustelut käytiin sopimuksen alaelimen (Subsidiary Bodies, SB) ja myöhemmin Pariisin sopimuksen osapuolikokouksen CMA:n alaisuudessa. Työohjelman menettelyt sovittiin viime vuonna COP 27:ssä, ensimmäiset globaalit vuoropuhelut pidettiin vuoden 2023 aikana, ja ensimmäinen vuotuinen päätös oli tehtävä nyt Dubaissa.

MWP keskustelut olivat ensimmäisellä viikolla pääasiassa menettelyllisiä. Keskusteluissa korostui tarve parantaa työohjelmaa, kuten asiantuntijoiden osallistumista ja dialogien laajentamista lisäsektoreihin. Jotkut osapuolet vaativat alueellisten dialogien järjestämistä, kun taas toiset korostivat työohjelman globaalia luonnetta.

Näkemykset erosivat myös siitä, tulisiko globaalien dialogien raportin elementtejä sisällyttää päätöstekstiin. Jotkut osapuolet halusivat sisällyttää merkittäviä havaintoja, kun taas toiset halusivat vain tunnustaa raportin kokonaisuudessaan. Tulevaisuuden suhteen monet osapuolet vaativat tekstiä, joka tunnistaa mahdollisuudet lisätä päästöjen vähentämisen kunnianhimoa 1,5°C:n mukaisesti, sekä toimivia ratkaisuja auttamaan osapuolia toteuttamaan lisääntyneen kunnianhimon. Toiset osapuolet vastustivat tätä lähestymistapaa, huomauttaen, että työohjelma on vasta alkuvaiheessaan. Kehittyvien maiden ryhmä (LMDC) vastusti osallistumista mihinkään tekstiin, kun taas "MWP:n ystävät" (mm. EU, USA, pienet saarivaltiot, ja köyhimpien valtioiden maaryhmä) etsivät kunnianhimoista MWP-päätöstä, ja Afrikan neuvottelijoiden ryhmä ja Argentiinan, Brasilian ja Uruguay'n muodostama maaryhmä oli näiden välimaastossa.

Ministerineuvottelut CMA:n alaisuudessa järjestettiin 9. joulukuuta, ja niissä raportoitiin, että monet maat sitoutuivat kolminkertaistamaan uusiutuvat energialähteet ja kaksinkertaistamaan energiatehokkuuden.

CMA:n hyväksymän MWP päätöstekstin keskeiset sisällöt:

- CMA toivotti tervetulleeksi osallistujien keskustelut ja ideoiden vaihdon vuoden 2023 globaaleissa dialogeissa ja investointikeskeisissä tapahtumissa, jotka keskittyivät oikeudenmukaiseen energiamurrokseen.
- CMA otti huomioon toisen vuosittaisen korkean tason ministerien pyöreän pöydän keskustelun, joka pidettiin 9. joulukuuta 2023.

- CMA huomioi työohjelman vuosiraportin keskeiset havainnot, mahdollisuudet, esteet ja toiminnalliset ratkaisut.
- CMA kannustaa osapuolia ja ei-osapuolisia sidosryhmiä esittämään aiheita, joita käsitellään vuoden 2024 globaaleissa dialogeissa.
- CMA pyytää sihteeristöä järjestämään tulevat globaalit dialogit ja investointikeskeiset tapahtumat tavalla, joka mahdollistaa osallistujien tehokkaan sitoutumisen.
- CMA muistuttaa, että muita henkilökohtaisia tai hybrididialogeja voidaan pitää joka vuosi yhdessä olemassa olevien tapahtumien, kuten alueellisten ilmastoviikkojen, kanssa.
- CMA pyytää sihteeristöä sisällyttämään työohjelman puheenjohtajiston ohjauksessa tiedot investointikeskeisistä tapahtumista kunkin globaalin dialogin raporttiin.
- CMA pyytää SB:tä harkitsemaan edistymistä, mukaan lukien keskeiset havainnot, mahdollisuudet ja esteet, työohjelman toteuttamisessa jokaisessa istunnossaan, alkaen SB 60 -istunnoista (kesäkuu 2024) SB 65:een asti (marraskuu 2026).

Sopeutuminen

Globaali sopeutumistavoite (GGA)

COP28:ssa saatiin päätös maailmanlaajuisen sopeutumistavoitteen (Global Goal on Adaptation, GGA) tarkemmasta määritelmästä, jonka avulla edistymistä GGA:ssa voidaan jatkossa paremmin seurata mm. osana tulevia, joka viides vuosi tehtäviä maailmanlaajuisia tilannekatsauksia. Päätös syntyi ministeritasolla kahden vuoden työohjelman päätteeksi ja ensimmäisen viikon vaikeiden neuvotteluiden jälkeen. Ensimmäisen viikon neuvotteluissa erityisesti kehittyviä maita edustava LMDC (jonka äänitorvena Kiina), arabiryhmä, Intia ja ABU (Argentiina, Brasilia ja Uruguay) olivat sitä mieltä, että heidän näkemyksensä eivät näy tarpeeksi tekstissä. Käytännössä kyse oli GGA:n temaattisista tavoitteista ja sopeutumistoimien rahoituksesta. Myös Afrikka-ryhmä AGN ja Latalaisen Amerikan ja Karibian maiden ryhmä AILAC olivat aluksi tätä mieltä, mutta ensimmäisen viikon kuluessa rivit alkoivat repeillä. G77 oli riitaisa tässä asiakohdassa. Pieniä saarivaltioita edustavat neuvotteluryhmät AOSIS ja SIDS taas ottivat voimakkaasti kantaa asiakohdassa etenemisen puolesta, sopeutuminen kun on niille elinehto. AOSIS, EU, USA, Australia ja Iso-Britannia olivat enimmäkseen saman mielisiä.

Lopullinen päätös sisältää seitsemän temaattista tavoitetta liittyen veteen ja sanitaatioon, ruokaturvaan ja ilmastoresilienttiin maatalouteen, terveyteen, ekosysteemeihin ja luonnon monimuotoisuuteen, infrastruktuuriin, elinkeinoihin ja köyhyyden vähentämiseen sekä kulttuuriperintöjen suojelemiseen. Päätös asettaa lisäksi tavoitteet sopeutumisen politiikkasyklin eri vaiheiden (ilmastoriskien arviointi, sopeutumistoimien suunnittelu, toteutus, ja seuranta, arviointi ja oppiminen) edistämiseksi kaikissa maissa viimeistään vuoteen 2030 mennessä. Päätös korostaa sopeutumistoimien kansallista omistajuutta ja kontekstisidonnaisuutta, sekä tarvetta osallistavuuteen, läpinäkyvyyteen ja tasa-arvoon toimien suunnittelussa ja toteutuksessa. Päätös huomioi perinnetiedon arvon ilmastomuutokseen sopeutumisessa ja alkuperäiskansat luonnonhoitajina. Se korostaa myös ilmastomuutokseen sopeutumisen yhteyttä kestäväen kehityksen tavoitteisiin ml. köyhyyden vähentämiseen. Päätöksessä huomioidaan rahoitusvaje erityisesti kehittyvien maiden sopeutumistoimiin ja korostetaan julkisen, lahjamuotoisen rahoituksen tarvetta maille, jotka ovat erityisen haavoittuvia ilmastomuutoksen vaikutuksille, mutta joilla ei ole kansallista kapasiteettia sopeutua muuttuviin olosuhteisiin. Tällaisina maina mainitaan vähiten kehittyneet maat ja pienet kehittyvät saarivaltiot, jotka ovat vastuussa vain murto-osasta ilmastomuutosta aiheuttavista kasvihuonekaasupäästöistä mutta ovat kaikista alttiimpia sen

vaikutuksille. Lisäksi uudelleen kehoitetaan kehittyneitä maita tuplaamaan rahallinen tuki kehittyville maille vuoden 2019 tasosta vuoteen 2025 mennessä Glasgow:n COP26:n päätöksen mukaisesti. Päätöksen tuloksena työ GGA:n temaattisten tavoitteiden mitattavuuden mahdollistamiseksi jatkuu. Lopulta päätös oli hyvinkin EU:n kantojen mukainen, mutta moni kehittyvä maa odotti enemmän rahoituksen ja tarkempien temaattisten tavoitteiden suhteen.

Muut sopeutumista koskevat asiakohdat

Neuvottelut vähiten kehittyneitä maita ja kansallisia sopeutumissuunnitelmia koskevissa asiakohdissa saatiin päätökseen ensimmäisen viikon lopulla. Näissä käsiteltiin lähinnä kehittyvien maiden kansallisia sopeutumissuunnitelmia, niiden laatimisen ja toteuttamisen haasteita ja tähän tarvittavaa tukea. Päätöksissä korostetaan erityisesti vähiten kehittyvien maiden tarvetta tukeen ja korostetaan ilmastopöytäkirjojen rahoitusmekanismien ja erityisesti Vihreän Ilmastorahaston ja Sopeutumisrahaston roolia tässä.

Ilmastorahoitus

Ilmastotuhoja koskeva uusi rahasto

YK:n ilmastopöytäkirjan osapuolet pääsivät kokouksen ensimmäisenä päivänä (30.11.2023) sopuun ilmastotuhoja koskevasta uudesta rahastosta. Rahastolla tuetaan kaikkein haavoittuvimpia maita ilmastomuutoksen aiheuttamien tuhojen käsittelyssä. Rahaston perustamisesta tehtiin päätös viime vuonna Egyptin ilmastokokouksessa, mutta rahaston yksityiskohdista sovittiin Dubain kokouksen ensimmäisenä päivänä rahastoa valmistelleen työryhmän työn pohjalta. Rahaston perustaminen on ollut neuvotteluissa prioriteetti usean vuosikymmenen ajan erityisesti pienille saarivaltioille ja vähiten kehittyneille maille, jotka kärsivät ilmastomuutoksen aiheuttamista vahingoista ja menetyksistä eniten.

Uutta rahastoa koskeva päätös on historiallinen, ja tulevia rahoitusneuvotteluja ajatellen on erittäin myönteistä, että neuvotteluissa kehittyviin maihin lukeutuva Arabiemiraatit sitoutui antamaan rahastoon 100 milj. USD. Ilmastopöytäkirjan mukana käytännössä ainoastaan OECD-mailla on velvollisuus rahoittaa ilmastotoimia. Saksa sitoutui antamaan rahastoon 100 milj. USD, Italia 100 milj. EUR, kuten myös Ranska. Myös useat muut EU-jäsenmaat sekä perinteiset teollisuusmaat ilmoittivat merkittävistä rahoitussitoumuksistaan. Ensimmäisen kokousviikon aikana rahastoon kerättiin yli 700 milj. USD.

Ilmastotuhoja koskevia uusia rahoitusjärjestelyjä ja rahastoa valmisteltiin vuonna 2023 erillisessä työryhmässä, eli ns. väliaikaisessa komiteassa Suomen ja Etelä-Afrikan johdolla. Työryhmä sai valmiiksi päätösehdotuksensa uusista rahoitusjärjestelyistä marraskuun 2023 alussa. Kompromissin löytäminen rahastosta oli ison työn takana; rahastosta kuitenkin saatiin sovittua konsensuksella. Hankalia väentöjiä – alkaen rahaston nimestä -- on edessä rahaston johtokunnassa, kunhan se saadaan valittua. (https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cp2023_L1_cma2023_L1_adv.pdf)

Vuoden 2025 jälkeinen ilmastorahoitustavoite (NCQG)

Päätös uudesta, vuoden 2025 jälkeisestä ilmastorahoitustavoitteesta tehdään vuoden 2024 ilmastokokouksessa Bakussa. Dubain neuvottelut keskittyivät lähinnä vuoden 2024 teknisen ja poliittisen tason työjärjestelyihin: miten varmistetaan, että Bakun ilmastokokouksen alkaessa pöydällä on päätösasiakirjaluonnos, jonka pohjalta voidaan sopia uudesta ilmastorahoitustavoitteesta.

EU:n prioriteettina oli saavuttaa asiakohdassa lopputulos, joka ei lukitse liikaa vuonna 2024 tehtävän päätöksen yksityiskohtia. EU:lla oli kuitenkin valmius keskustella sisältöelementeistä, kuten ilmastorahoitustavoitteen aikajänteestä, mutta G77 ja Kiina –ryhmä oli valmis keskustelemaan yksinomaan prosessielementeistä.

Dubaissa päätettiin, että teknisiä asiantuntijadialogeja jatketaan nykyisten fasilitaattorien johdolla, jonka lisäksi niiden yhteydessä tullaan järjestämään aikaa ad hoc työohjelmalle. Työohjelman tarkoituksena on tarjota osapuolille mahdollisuus keskittyä varsinaisen neuvottelutekstiluonnoksen sisältöelementteihin. Uuden rahoitustavoitteen sisältöelementtien osalta päätöksessä todetaan NCQG:n laajuuden (scale) ja elementtien huomioivan tarve tukea nykyisten NDC:iden ja kansallisten sopeutumissuunnitelmien toimeenpanoa, lisätä ja nopeuttaa kunnianhimoa, heijastaa kehittyvien maiden muuttuvia tarpeita (evolving needs) sekä tarvetta parantaa ilmastorahoituksen tarjontaa ja mobilisointia useista eri lähteistä, instrumenteista ja kanavista.

Pysyvä rahoituskomitea (SCF)

Pysyvän rahoituskomitean toimintojen tarkastelun osalta osapuolten välillä ei päästy yhteisymmärrykseen etenemistavasta: teollisuusmaiden mukaan tarvitaan sisältöpäätös sekä Pariisin sopimuksen (CMA) että YK:n ilmastopuitesopimuksen (COP) alla, kun taas AGN ja arabiryhmä halusivat vain COP-päätöksen, jonka myös CMA-päätös olisi vahvistanut. Asiakohdan tarkastelu siirrettiin SBI61-kokoukseen marraskuussa 2024.

Muita SCF-asioita koskevassa asiakohdassa keskusteltiin SCF:n viimeaikaisista raporttiluonnoksista, jotka koskivat Pariisin sopimuksen artikla 2.1.c:n toimeenpanoa, sopeutumisrahoituksen kaksinkertaistamista sekä ilmastorahoituksen määritelmiä.

Artikla 2.1.c:n osalta keskustelu keskittyi COP27:ssä sovitun Sharm el Sheikh –dialogin laajentamiseen ja uuden työohjelman perustamiseen GST-päätöksessä. Esimerkiksi G77 ja AGN ilmaisivat olevansa valmiita jatkamaan artikla 2.1.c:n käsittelemistä nykyisen Sharm el Sheikh –dialogin puitteissa, kun taas UG, EIG ja EU ehdottivat joko uutta työohjelmaa yhteisymmärryksen saavuttamiseksi artikla 2.1.c:stä, tai vastaavasti Sharm el Sheikh-dialogin laajentamista nykyisestäään. Arabiryhmä ja Kiina vastustivat voimakkaasti sekä työohjelmaa, että keskustelun jatkamista aiheesta.

Ilmastorahoituksen määritelmän osalta LMDC:t ja arabiryhmä halusivat SCF:n jatkavat ilmastorahoituksen määritelmään liittyvää työtä ja päivittämään ilmastorahoituksen operationaalista määritelmää. Sopeutumisrahoituksen kaksinkertaistamiseen liittyen arabiryhmä ja ABU pyysivät sopeutumisrahoitukseen liittyvän työohjelman perustamista.

COP-päätöstekstissä pyydetään SCF:ää harkitsemaan ilmastorahoituksen operationaalisen määritelmän päivittämistä kuudennen joka toinen vuosi suoritettavan arvioinnin ja ilmastorahoitusta koskevan yhteenvedon yhteydessä, sekä pyydetään SCF:ää valmistelemaan raportti ilmastorahoituksen määritelmistä sekä raportointi- ja laskentamenetelmiä koskevista yhteisistä käytännöistä COP29:n käsiteltäväksi.

Artikla 2.1.c:n osalta CMA-päätöksellä jatketaan ja vahvistetaan näkemystenvaihtoa Sharm el Sheikh -dialogissa ja artikla 2.1.c:tä koskevan ymmärryksen parantamiseksi. Dialogia varten järjestetään vähintään kaksi työpajaa vuodessa, joista fasilitaattorien pyydetään raportoivan 2024 ja 2025. Lisäksi fasilitaattoreita pyydetään osana vuoden 2025 raporttia valmistelemaan synteesi kaikesta dialogin alla tehdystä työstä CMA 7:n harkittavaksi, jotta vuonna 2025 voidaan tehdä päätös jatkotoimista. Sopeutumisrahoituksen osalta CMA-päätöksessä mm. todetaan kiireellinen tarve lisätä sopeutumisrahoitusta, huomioidaan SCF:n sopeutumisrahoituksen kaksinkertaistamista koskevan raportin tiivistelmässä olevat suositukset ja kannustetaan osapuolia harkitsemaan niiden täytäntöönpanoa.

Pitkän aikavälin rahoitus (LTF)

Asiakohdan alkuperäinen mandaatti päättyi 2020. Glasgow'n ilmastokokouksessa 2021 asiakohtaa jatkettiin kuitenkin vuoteen 2027 asti, jotta 100 mrd. USD mobilisointitavoitteen toteutumista voidaan seurata vuoteen 2025 asti (ilmastorahoitukseen liittyvien tietojen saatavuudessa on kahden vuoden viive).

EU, USA, EIG ja UG olisivat halunneet noteerata päätöksessä OECD:n 16.11. julkaiseman ilmastorahoitusraportin, jossa todetaan hyvä edistys kohti 100 mrd. USD tavoitetta. Erityisesti G77+Kiina (pl. AILAC) vastustivat OECD:n raporttiin viittaamista, sillä osapuolet pitivät vaikeana toivottava edistystä tervetulleeksi, kun rahoitustavoitteeseen ei vielä ole päästy. Esimerkiksi arabiryhmä ja AGN ehdottivat Oxfamin ilmastorahoitusta koskevan raportin huomioimista päätöstekstissä. G77 ja Kiina olisivat halunneet tuoda tekstiin mukaan lisäyksen vuosien 2020 ja 2021 rahoitusvajetta koskien sekä ehdottivat tekstilisäystä vajetta koskevaan taakanjakoon liittyen, jota kehittyvät maat vastustivat. AILAC piti keskeisesti esillä tarvetta sille, että ilmastorahoitus tukee kunnianhimoa ja kritisoi nykyistä asetelmaa, joka kannustaa toimeentuloon. Myös päätöstekstilunonnoksessa ollut tekstikohta mahdollistavan toimintaympäristön ja politiikkakehysten tärkeydestä yksityisen ja kahdenvälisen ilmastorahoituksen mobilisoinnin vauhdittajana kirvoitti erimielisyyksiä.

Päätöstekstissä ei eksplisiittisesti viitata OECD:n tai Oxfamin raporteihin, vaan todetaan yleisesti ”erilaiset arviot edistymisestä”, jotka noteerataan pysyvän rahoituskomitean ilmastorahoitusta koskevassa raportissa. Tekstin alaviitteeseen sisällytettiin linkki Saksan ja Kanadan ennen kokousta laatimaan avoimeen kirjeeseen, jossa kerrotaan OECD:n todenneen, että 100 mrd. rahoitustavoite on luultavasti saavutettu jo vuonna 2022. Lisäksi tekstissä mm. pyydetään osapuolia jatkamaan mahdollistavien toimintaympäristöjensä ja politiikkapuitteidensa vahvistamista ilmastorahoituksen mobilisoinnin ja rahoituksen tehokkaan käyttöönottamisen helpottamiseksi. Sopeutumisrahoituksen osalta toistetaan tarve julkiselle ja lahjamuotoiselle tuelle kehittyvissä maissa, erit. LDC:ssä ja SIDS:eissä.

Vihreän ilmastorahaston (GCF) ja Maailmanlaajuisen ympäristörahaston (GEF) ohjinta

GCF-ohjinnan puolella kehittyvät maat ilmaisivat huoltaan siitä, etteivät vielä ilmastokokouksen alussa GCF:n ensi vuonna alkavalle toiselle lisärahoituskaudelle annetut rahoituslupaukset olleet ylittäneet GCF:n ensimmäisen lisärahoituskauden tasolle. COP28:n aikana kuitenkin saatiin rahoituslupaukset lähes kaikilta niiltä mailta, jotka olivat lokakuussa järjestetyssä rahoituslupauskokouksessa kertoneet ilmoittavansa tuestaan myöhemmin (USA, Italia, Sveitsi, Australia ilmoittivat rahoituksestaan COP:in yhteydessä; Ruotsin rahoituslupausta odotetaan yhä).

Kehittyvät maat toivat esiin GCF:ää koskevia prioriteettejaan, kuten yksinkertaistettua akkreditointiprosessia rahaston hankerahoitukseen pääsemiseksi, maakohtaisten minimiallokointien perustamista, alueellisen läsnäolon perustamista rahastolle (AOSIS, ABU AILAC), REDD+-ohjelmaa (AILAC, ABU) sekä hiilen talteenottoa (arabiryhmä). Kehittyneiden maiden puheenvuoroissa ilmaistiin tukea erityisesti rahoituksen pääsyn edistämiseksi, alueelliselle läsnäololle, sekä ohjelmalliselle lähestymistavalle hankkeisiin. EU olisi halunnut tuoda tekstiin mukaan viittauksen artikla 2.1.c:hen, mutta lopulta ehdotus jäi pois tekstistä. AGN ehdotti GCF-ohjintaan liittyvän prosessin muuttamista siten, että ohjauksesta neuvoteltaisiin vain joka toinen vuosi. Perusteluina ehdotukselle AGN esitti, että nykyinen formaatti ei tue GCF:n johtokunnalle ja sihteeristölle ohjauksen toimeenpanoa. Ehdotus sai tukea ml. EU:lta, mutta lopulta arabiryhmä ei ollut valmis siirtymään jokavuotisesta ohjauksesta joka toinen vuosi tehtävään ohjaukseen.

Päätöstekstissä GCF:n johtokuntaa pyydetään mm. huomioimaan maailmanlaajuinen sopeutumistavoite sekä etsimään tapoja auttaa osapuolia tavoitteen toteuttamisessa sen nykyisten investointi-, tuloskehikon ja rahoitusikkunoiden puitteissa.

Sopu GEF-ohjinnasta saavutettiin myöhään toisella viikolla. Kehittyvät maat ilmaisivat huoltaan maiden tuloryhmiin liittyvistä rajoituksista sekä yhteisrahoituksesta, peräänkuuluttivat suoran rahoituksen tärkeyttä ja vaativat uusien akkreditoimismahdollisuuksien avaamista. EIG ehdotti tekstiin viittausta konfliktisensitiivisistä lähestymistavoista. Lisäksi keskustelussa tuotiin esiin sukupuoliresponsiivisuutta, alkuperäiskansoja sekä sitä, miten ilmaston ja luonnon monimuotoisuuden yhteishyötyjen merkitseminen vaikuttaa GEF:n ilmastosalvon suuruuteen. Useat osapuolet toivat esiin GEF:n hankkeiden toimeenpanevien organisaatioiden nykyistä maantieteellistä keskittymistä ja korostivat tarvetta niiden kattavuuden lisäämiseksi SIDS- ja LDC-maissa.

CMP-päätösteksteissä GEF:iä kehoitetaan pohtimaan mm. tapoja, joilla palvella paremmin eri maantieteellisiä alueita, tehostaa meneillään olevaa työtään sellaisten toimien rahoittamiseksi jotka ovat tärkeitä vahinkojen ja menetysten ehkäisemiseen, minimointiin ja vastaamiseen. Lisäksi päätösteksti kannustaa GEF:iä avaamaan kohdennettu hakukierros hanketoteuttajaorganisaatioiden laajentamiseksi niin, että kierroksella keskitytään nyt aliedustettuihin maantieteellisiin alueisiin.

CMA-päätöksessä mm. korostetaan tarvetta tarjota kehittyville maille riittävää ja ennustettavaa tukea joka toinen vuosi annettavien läpinäkyvyysraporttien valmisteluun, sekä pyydetään GEF:iä ottamaan sopeutumisstrategiassaan huomioon maailmanlaajuinen sopeutumistavoite (GGA).

Sopeutumisrahastoon liittyvät asiakohdat

Epävirallisissa konsultaatioissa useissa puheenvuoroissa peräänkuulutettiin tarvetta rahaston suuremmalle taloudelliselle tuelle. LDCT toivat yhtenä mahdollisuutena esiin CDM Trust Fundissa käytettävissä olevien resurssien hyödyntämistä, kun taas AGN ehdotti varasuunnitelman laatimista sen varalle, että artikla 6 mukaisia markkinamekanismeja ei saataisi operationalisoitua kokonaan, jonka vuoksi osa tuotoista ei olisikaan käytettävissä.

CMP-päätöstekstissä rahaston johtokuntaa pyydetään mm. parantamaan alueellisten toteuttajaorganisaatioiden ja kehittyvien maiden välisen vuorovaikutuksen parantamista alueellisten, useita maita koskevien hankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa. Lisäksi päätöksessä kehoitetaan johtokuntaa vahvistamaan tasa-arvonäkökulman huomioimista rahoituksessa, sekä pyydetään johtokuntaa sisällyttämään CMP- ja CMA-vuosikertomukseensa tiedon rahaston maakohtaisen allokaation käyttöasteesta.

CMA-päätöstekstissä puolestaan pyydetään mm. rahaston johtokuntaa jatkamaan työjärjestyksensä (rules of procedure) harkitsemista, myös sen jälkeen, kun SBI on tehnyt päätöksen rahaston johtokunnan jäsenyyteen liittyvien asioiden käsittelystä.

UNFCCC-sihteeristön kaksivuotisbudjetti 2024-2025

Kokouksessa hyväksyttiin sihteeristön budjetti seuraavalle kahdelle vuodelle. Sihteeristön välttämättömät ja toistuvat ydintoiminnot (core) kattava osuus on n. 74 miljoonaa euroa. Se jakaantuu YK:n vakiintuneen laskukaavan mukaan osapuolten maksettavaksi. Osa toistuvistakin toiminnoista on jouduttu siirtämään täydentävään (supplementary) budjettiin (n. 152 miljoonaa euroa) kertaluontoisten ja lyhytaikaisten toimintojen rinnalle. Ne toteutetaan, mikäli osapuolet maksavat budjettiin vapaaehtoisia maksuosuuksia. Pääsihteerin Simon Stiell vetosi täysistunnossa osapuoliin rahoituksen varmistamiseksi. Osa toiminnoista on hänen mukaansa vaarassa jäädä toteutumatta.

Vahingot ja menetykset (Santiago Network)

Keskeinen vahinkoja ja menetyksiä koskeva asiakohda COP28:ssa koski uuden rahaston perustamista (ks. yllä rahoitusta koskevassa kohdassa). Myös vahinkoihin ja menetyksiin liittyvät, WIM ExCom:ia ja Santiago-verkostoa, koskevat asiakohdat saatiin COP28:ssa päätökseen. Jälkimmäistä koskien valittiin ilmastonmuutoksen vaikutuksista johtuviin menetyksiin ja vahinkoihin vastaavaa teknistä apua fasilitoivan Santiago-verkoston isäntäorganisaatio, joka on YK:n katastrofiriskienhallinnan järjestö UNDRR:n ja projektipalveluita tarjoavan UNOPS:n muodostama koalitio. Itse verkostoon kuuluu laajasti YK- ja muita järjestöjä ja toimijoita, jotka voivat tarjota teknistä tukea kehittyville maille esimerkiksi sopivien, ilmastonmuutoksen vaikutuksesta aiheutuvien menetysten ja vahinkojen minimoimiseen tai niihin vastaamiseen tähtäävien toimien suunnittelussa ja rahoituskanavien identifioinnissa. EU onnistui saamaan Santiago-verkostoa koskevaan päätöstekstiin maininnan vähiten kehittyvien maiden ja pienten kehittyvien saarivaltioiden erityisistä tarpeista ja tarpeen laajalle rahoitus pohjalle mahdollistamaan verkoston toiminta. Päätöstekstissä kehoitetaan myös yhteistyöhön verkoston ja COP28:ssa perustetun uuden rahaston välillä. Kokouksessa valittiin jäsenet verkoston neuvoo-antavaan elimeen ja UNFCCC:n sihteeristö sai mandaatin tehdä analyysin verkoston sijaintivaihtoehdoista verkoston neuvoo-antavan elimen päätöstä varten, jotta verkoston toiminta voidaan käynnistää mahdollisimman pian.

Tiedeasiakohdat (Earth Information Day ja Research and Systematic Observations)

Viimeisimmän ilmastotieteen tulokset olivat kautta linjan oleellisessa roolissa useassakin COP28-päätöksessä, mutta varsinaisen tiedeagendana COP28:ssa oli Earth Information Day, joka pidetään aina osapuolikokousten yhteydessä ja keskittyy esittelemään ilmastonmuutoksen havaintoaineistojen viimeisimpiä tietoja. WMO, IPCC ja Global Climate Observing Systems (GCOS) esittelivät viimeisimpiä tuloksiaan ja niistä keskusteltiin World Cafe-formaatissa. Erityisfokuksessa oli WMO:n Global Greenhouse Gas Watch (GGGW) ohjelma. Tiedeteeman loppupäätelmät neuvotellaan SBSTAn Research and Systematic Observation-teeman (RSO) alla.

RSO-päätelmissä tunnistetaan havaintoaineistojen ja niiden pitkien aikasarjojen tärkeys ilmastonmuutoksen seurannan ja sen ymmärryksen perustana. Aukkoja havainnoissa on kuitenkin kautta linjan, ml. ilmakehän, hydrosfäärin, kryösfäärin ja valtameriä koskevissa aineistoissa. Päätös korostaa hälyttävänä sitä, että vuodesta 2023 on tulossa mittaushistorian lämpimin yksittäinen vuosi. Systematic Observation Financing Facility (SOFF) ja uuden GGGW:n työ todetaan. WMO:n Early Warnings for All toimeenpano on tärkeitä toteuttaa pikaisesti. Osapuolet kutsutaan ehdottamaan teemoja COP29 Earth Information Dayksi elokuuhun 2024 mennessä.

Hallitustenvälisen ilmastopaneelin IPCC:n 6. arviointiraportointisykli (AR6) päättyi heinäkuussa 2023. Tämä todettiin myös COP- ja CMA-päätöksissä, joissa korostettiin AR6 esitelleen kattavamman ja vahvemman kokonaisarvion ilmastonmuutoksen tilasta kuin IPCC:n aikaisemmat arviointisyklit. Tiedeyhteisöä rohkaistiin jatkamaan ilmastotieteen tietopohjan vankentamista ja siihen liittyvien tietoaukkojen tilkitsemistä, tukemaan juuri käynnistyneen IPCC:n 7. arviointiraportointisyklin aikana tehtäviä arviointeja.

Hiilimarkkinoiden markkinamekanismit (Pariisin sopimuksen artikla 6 ja puhtaan kehityksen mekanismi (CDM))

Pariisin sopimuksen artiklan 6 mukaiset neuvottelut COP28:ssa päättyivät 6.2 ja 6.4 asiakohtien osalta ilman sopua neuvotelluista sisällöistä. Tulokseksi saatiin ainoastaan proseduraalinen päätös, joka mahdollistaa neuvotteluiden jatkumisen SBSTA60:ssa kesäkuussa 2024.

Neuvottelut käynnistyivät molemmissa asiakohdissa SBSTA puheenjohtajalta saatujen tekstiluonnosten pohjalta. Keskusteluissa keskityttiin artikla 6.2 osalta mm. edelleen vapaaehtoisen yhteistyön määritelmään (cooperative approach), mekanismiin osallistuvien tahojen valtuutukseen (aktiiviteettien toteutusmaan päätös), valtuutuksen ajoittamiseen ja sen muutoksiin eri vaiheissa. Artikla 6.2 neuvotteluissa keskeinen jakolinja oli rekisterikokonaisuuksiin liittyvä. Esimerkiksi EU pyrki ajamaan toteutusta, jossa eri rekistereiden (kansallinen, mekanismi vs. kv-rekisteri) yhteensovittaminen tulee toteuttaa siten, että toiminnan läpinäkyvyys voidaan varmistaa. Joillekin toisille osapuolille, erityisesti USA, LMDC, olennaisempaa olisi ollut saada järjestelmä, jolla voitaisiin varmistaa mahdollisuus valtuuttaa nykyisiä vapaaehtoisia sertifiointijärjestelmiä mukaan artikla 6.2 ja toteuttaa hajautettu rekisterijärjestelmä.

Artikla 6.4 osalta keskusteluissa keskiössä oli edelleen tiettyjen osapuolien pyrkimys tuoda päästöjen vähentämisen ja poistumien tuottamisen rinnalle uusi luokka, päästöjen välttäminen (avoided emissions). Lisäksi mekanismin alle luodun asiantuntijaelimen (Art6.4 Supervisory Body) hyväksymät suositukset, erityisesti poistumiin liittyvät, saivat edelleen paljon kritiikkiä ja myös EU suhtautui niiden sisältöön kriittisesti.

Osapuolet torjuivat COP-puheenjohtajan tekstiehdotukset. Vähiten kehittyneiden maiden ryhmä ja AGN korostivat halukkuuttaan hyväksyä 6.2 ja 6.4 kokonaisuutena, mutta eivät 6.2 tekstiä itsessään. Yhdysvallat piti sopimuksen saavuttamista jäljellä olevassa ajassa toteuttamiskelvottomana ja sanoi, ettei se hyväksy luonnosta tulevan työn perustaksi. Artikla 6.4 päätelmäluonnosten osalta EU, AILAC ja Meksiko vastustivat tekstiä, korostaen, että erityisesti poistumasuosittelujen ja ihmisoikeuksiin liittyvien kirjauksien osalta tarvitaan lisää työtä. AGN korosti mekanismin käyttöönoton tarvetta ja tuki päätöksen hyväksymistä. Puheenjohtajisto huomautti konsensuksen puutteesta.

CMA:n päätösistunnossa 13. joulukuuta todettiin, ettei sopimukseen päästy, ja pyydettiin SBSTA:a jatkamaan asian käsittelyä SBSTA 60:ssa (kesäkuu 2024) tavoitteena suositella luonnospäätöstä CMA 6:n harkittavaksi ja hyväksyttäväksi.

Osapuolet eivät päässeet sopuun puhtaan kehityksen mekanismin alasajosta eivätkä CDM Trust Fundin varojen uudelleen suuntaamisesta muun muassa sopeutumisrahastoon tai artikla 6:n infrastruktuurin pystyttämiseen. Sihteeristölle annettiin tehtäväksi laatia tekniset paperit sekä CDM-rekisterin tarvittavista toiminnoista, että CDM Trust Fundin varojen uudelleen suuntaamisesta. CDM-rekisterin osalta tarkastellaan myös rekisterin irrottamista kansainvälisestä tapahtumalokista (ITL). Molemmat paperit laaditaan käyttäen CDM-toimintojen alasajon oletettuna aikatauluna vuotta 2025. Työtä jatketaan SBSTA60:ssa.

Maatalous (Koronivia Joint Work on Agriculture, KJWA) sekä muut maankäyttöasiat

Sharm el-Sheikhin työohjelma maatalouden ilmastotyön toimeenpanon ja ruokaturvan edistämiseksi

Kokouksessa oli tavoitteena edetä osapuolten läheteiden pohjalta Sharm el-Sheikhissä perustetun uuden nelivuotisen työohjelman toimeenpanossa. Keskeistä oli sopia päätöksen 15 b kohdassa mainittujen työpajojen aiheista, verkkosivuston toteutuksesta sekä sihteeristön laatiman vuosittaisen yhteenvetoraportin tarkastelusta. Työohjelma sisältää aikaisemman maatalouden ilmastotyön toimeenpanon, kuten 3/CP.27-päätökseen on kirjattu sekä mahdollisuuden nostaa esiin uusia aiheita, ja sen tavoitteena on edistää sekä maatalouden ilmastomuutokseen sopeutumista että hillintätoimia, parantaa osapuolten, toimielinten ja rahoitusmekanismien välistä tiedonkulkua ja koordinaatiota maatalouden ilmastotyön ja ruokaturvan vahvistamiseksi sekä muun muassa jakaa tietoa kansallisten ilmastosuunnitelmien ja -strategioiden kehittämiseksi ja toimeenpanemiseksi.

Neuvotteluja väritti G77-ryhmän itsepintaisesti ajama tavoite luoda uusi rinnakkainen koordinaatorakenne maatalouden ja ruokaturvan ilmastoneuvotteluja varten. Neuvotteluviikon lopulla päästiin kuitenkin keskustelemaan myös itse päätöksen elementeistä G77:n esittämän työsuunnitelmaluonnoksen pohjalta.

Osapuolten keskustelut päättyivät jo toistamiseen varsin tuloksettomina ensimmäisen viikon lopussa keskeisimpänä ongelmakohtana tekstiluonnoksen toinen kohta, johon oli kirjattu vaihtoehtoja G77-ryhmän ajamalle koordinaatioryhmälle. G77-ryhmä piti kohdan ratkaisemista edellytyksenä keskustelun jatkumiselle päätöksen muista elementeistä. Uutta pysyvää elintä perusteltiin osapuolten osallistumisen varmistamisella ja keskinäisen koordinaation parantamisella, mutta samalla useat muut osapuolet EU:n ohella kyseenalaistivat sen tarkoituksenmukaisuuden ja ilmaisivat uuden rakenteen olevan kantojensa ja COP-päätöksen mukaisen mandaatin vastaista. Koordinaatioryhmän pelättiin rajoittavan osallistumista ja luovan uuden monimutkaisen ja kalliin ylimääräisen tason päätöksentekoon ja hidastavan entisestään 3/CP.27-päätöksen mukaista toimeenpanoa. Viimeisenä ratkaisuna sihteeristö ehdotti, että sille annettaisiin valtuudet valita aihe ensimmäiseen COP-päätöksen mukaiseen työpajaan, joka oli määrä järjestää kesäkuussa 2024. Muut osapuolet kannattivat ehdotuksen hyväksymistä, mutta se kaatui G77-ryhmän vastustukseen. Maatalouden yhteisen työn osalta alaelinten kokous päättyi jälleen menettelyä koskeviin päätelmien hyväksymiseen. Seuraavassa alaelinten kokouksessa keskustelua voidaan kuitenkin jatkaa päätelmiin liitetyn tekstiluonnoksen pohjalta.

Maankäyttö, luonto ja ruokajärjestelmä COP28 ilmastoneuvotteluissa

Maankäyttö, maatalous ja luontopohjaiset ratkaisut näkyivät neuvotteluissa paitsi maatalouden ilmastotyön ja ruokaturvan asiakohdassa, myös osana maailmanlaajuisesta tilannekatsausta, artikla 6:sta käytyjä neuvotteluja sekä maailmanlaajuisesta sopeutumistavoitetta.

Päätökseen maailmanlaajuisesta tilannekatsauksesta EU pyrki saamaan (1) kirjaukset metsäkadon pysäyttämisestä vuoteen 2030 mennessä, (2) globaalin ilmastokriisin ja biodiversiteettikadon kytköksestä toisiinsa, (3) kirjauksen luonnon ja ekosysteemien kestävästä käytöstä, suojelusta ja ennallistamisesta, (4) viittauksen Kunming-Montrealin biodiversiteettipuitesopimukseen sekä (5) kirjauksen kestävästä maatalouden ja ruokajärjestelmän kestävästä käytöstä. Kaikki tavoitellut kirjat löytyvät lopullisesta päätöksestä, maatalouden ja ruokajärjestelmien osalta kirjaus on kuitenkin hyvin suppea, eikä tunnista ruokajärjestelmän päästövähennysten tarpeellisuutta. Ruokajärjestelmän ja maankäytön näkökulmasta merkittävänä uutena kirjauksena aikaisempiin YK:n ilmastopöytäkirjoihin verrattuna voidaan pitää mainintaa metsäkadon pysäyttämisestä vuoteen 2030 mennessä.

Myös maailmanlaajuisen sopeutumistavoitteen päätökseen kirjattiin yksityiskohtaisesti yhdeksi tavoitteista pyrkiä vuoteen 2030 mennessä muuttamaan ruokajärjestelmää ilmastokestävämmäksi ja lisäämään kestäväää ja uudistavaa maataloutta ja asianmukaisen ruoan ja ravitsemuksen saatavuutta.

Lisäksi maankäyttö, maatalous ja luonto olivat esillä COP28:ssa neuvotteluraiten ulkopuolella useiden korkean tason tapahtumien ja julistusten muodossa erityisesti 9. joulukuuta luonnon, maankäytön ja valtamerien teemapäivänä sekä 10. joulukuuta ruoka, maatalous ja vesi -teemaisena päivänä.

Oikeudenmukaisen siirtymän työohjelma (Just Transition Work Programme)

Viime vuonna Sharm-el-Sheihin COP27-kokouksessa päätettiin luoda uusi työohjelma oikeudenmukaisesta siirtymästä (Just Transition Work Programme). Dubaissa tavoitteena oli sopia työohjelman sisällöstä ja toteutustavasta. Kokouksen aluksi järjestettiin myös ensimmäinen vuosittainen ministeritason pyöreän pöydän tapaaminen oikeudenmukaisesta siirtymästä.

Päätös työohjelmasta (United Arab Emirates Just Transition work programme) hyväksyttiin toisen neuvotteluviikon päätteeksi. Työohjelma käynnistyy heti, ja sen tarkoitus on tuottaa tietoa seuraavan Pariisin sopimuksen tilannekatsauksen ja muiden keskeisten prosessien sekä ministerien pyöreän pöydän keskustelujen tueksi. Työohjelma kokoontuu molemmille alaelimille yhteisen kontaktiryhmän muodossa ja sen puitteissa järjestetään vuosittain alaelinten istuntojen yhteydessä vähintään kaksi hybridikeskustelua. Ohjelman toimenpiteistä on tarkoitus laatia yhteenvetoraportti, ja työn toimivuutta ja jatkoa arvioida vuoden 2026 osapuolikokouksessa. Ensimmäinen hybridikeskustelu järjestetään ennen seuraavaa alaelinten kokousta, ja sen aiheesta ja ohjelman sisällöstä odotetaan lähetteitä 15.2.2024 mennessä.

Neuvotteluissa ryhmien välillä oli odotetusti suurta erimielisyyttä oikeudenmukainen siirtymän määritelmästä ja siitä, miten työohjelma tulisi rajata. Kehittyneet maat, mukaan lukien EU, näki oikeudenmukaisen siirtymän ennen kaikkea työvoimaa koskevana ilmastomuutoksen hillintätoimiin liittyvänä siirtymänä. EU:n tavoitteena oli käsitellä oikeudenmukaista siirtymää ensisijaisesti kansallisesti ratkaistavana kysymyksenä ja tavoitella selkeästi rajattua työohjelmaa, joka tarjoaisi mahdollisuuden jakaa kokemuksia maiden kesken.

Useat kehittyvät maat kuitenkin halusivat, että oikeudenmukainen siirtymä käsitettäisiin laajemmin kuin vain työntekijöihin liittyen, ja että ajatusta oikeudenmukaisesta siirtymästä sovellettaisiin laajemmin kuin vain ilmastomuutoksen hillintään. Erityisesti G77 ja Kiina -ryhmä kritisoi kehittyneiden maan kapeaa käsitystä oikeudenmukaisesta siirtymästä ja sen keskittymisestä yksinomaan energiasektorin työntekijöihin. Useat fossiilisista polttoaineista riippuvaiset maat, kuten Saudi-Arabia ja Intia, korostivat jälleen fossiilisten polttoaineiden merkitystä energiavarmuudelle ja kehittyville talouksille. Neuvotteluissa tunnelmaa kiristivät myös kansainväliseen kauppaan liittyvät kysymykset. Lopputuloksessa otetaan huomioon kaikki Pariisin sopimuksen osa-alueet. Päätöksen mukaan työohjelman fokus on laajasti edistää kestäväää kehitystä ja päätöksessä korostetaan kehittyvien maiden haasteita sopeutua ja tuen tarvetta seurauksena vihreästä siirtymästä.

Oikeudenmukaisen siirtymä on tärkeä aihe myös kansalaisyhteiskunnalle ja erityisesti ammattiliitot osallistuvat keskusteluun aktiivisesti. Työntekijäjärjestöt olivat tulokseen varovaisen tyytyväisiä, sillä tekstissä viitattiin työntekijöiden oikeuksiin, työmarkkinavuoropuheluun ja sosiaaliturvaan.

Vastetoimet (Response Measures)

Ilmastonmuutoksen hillintään tähtäävien toimien eli vastetoimien vaikutuksia arvioiva foorumi tapasi kolmatta kertaa. Toimikauden ollessa puolessavälissä foorumi toteutti väliarvion, jonka tarkoituksena oli keskustella sen jatkosta ja mandaatista. EU useiden kehittyneiden maiden kanssa kannatti alkuperäistä mandaattia ja aikajännettä, siinä missä monet erityisesti kehittyvät maat näkivät tarvetta mandaatin uudistamiselle. Lopullisessa päätöksessä foorumin mandaattia laajennettiin ja siihen lisättiin uusia toimintoja.

Suurin osa erimielisyyksistä koski foorumin työohjelman jatkoa ja sitä, käsittelesikö se sekä ilmastopolitiikkojen negatiivisten sivuvaikutusten lisäksi myös positiivisia myötävaikutuksia. Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi syntyneet kauppapolitiikat aiheuttavat kitkaa neuvotteluissa, mutta niistä ei kuitenkaan tullut mainintaa lopulliseen tekstiin. Vastetoimista tuli maininta myös globaaliin tilannekatsaukseen.

Sukupuolten välinen tasa-arvo (gender), Action for Climate Empowerment ACE, Local Communities and Indigenous Peoples Platform LCIPP

Gender and climate change –asiakohdassa neuvottelujen tarkoituksena oli vastaanottaa neljä virallista ja kaksi epävirallista raporttia. Raportteja ei noteerata lopullisessa päätöksessä, mikä on poikkeuksellista. Päätettiin tasa-arvotoimintaohjelman (Gender Action Plan, GAP) arvioinnista (review) vuonna 2024. ACE-asiakohdassa oli tarkoituksena vastaanottaa työohjelman väliraportti. Eripuraisissa neuvotteluissa moni osapuoli halusi agendakohtaan sijaan keskustella rahoituksesta, mikä johti siihen, ettei päätöstä saatu aikaiseksi. Asiakohta siirtyi ratkaisemattomana seuraavan session agendalle. Alkuperäiskansafoorumilla (Local Communities and Indigenous Peoples Platform, LCIPP) ei ollut COP28:ssa neuvotteluagendaa vaan sen työohjelmaa toteutettiin erilaisten dialogien ja muiden tapahtumien kautta. Suomi ja EU käyttivät aktiivisia puheenvuoroja eri tilaisuuksissa.

Oikeudelliset asiat

Kansainväliset kokousjärjestelyt (Arrangements for intergovernmental meetings, FCCC/CP/2023/L.4)

Seuraava osapuolikokous (COP29) järjestetään 11.-22.11.2024 Azerbaidzanissa. Itäisen Euroopan maaryhmällä oli vaikeuksia päästä sopuun kokouksen isännöinnistä, ja päätöksenteko venyi. Venäjä ei hyväksynyt ryhmän EU-jäsenvaltion Bulgarian ehdokkuutta. Muut kaksi ehdokasta, Azerbaidzan ja Armenia, ovat sotilaallisessa konfliktissa keskenään. Keskinäisen luottamuksen rakentamiseksi Azerbaidzan ja Armenia sopivat COP28:n aikana panttivankien vaihdosta. Samassa yhteydessä Armenia veti ehdokkuutensa pois ja siirtyi tukemaan Azerbaidzanin COP-isännöityä. Vastaavasti Azerbaidzan tuki Armenian jäsenyyttä COP-bureauissa.

Azerbaidzanissa pidettävän kokouksen jälkeen osapuolikokous (COP30) järjestetään 10.-21.11.2025 Brasiliassa.

Kokouksen asialistan hyväksyminen

COP28-kokousta edeltävissä konsultaatioissa useita uusia asiakohtia oli ehdotettu kokouksen asialistalle. Kokouksen asialista hyväksyttiin kuitenkin puheenjohtajan ehdotuksen mukaisesti. Osa aiheista päätettiin huomioida olemassaolevien asiakohtien yhteydessä. Tällaisia aiheita olivat vuoret, sopeutumisrahoituksen kaksinkertaistaminen, yhteisten mutta eriytettyjen vastuiden periaatteen jalkauttaminen, ja aikaisia toimia koskevat kannustimet. Joistakin ehdotetuista asiakohdista järjestettiin konsultaatioita, jotka kuitenkin päättyivät tuloksettomina. Tällaisia olivat Afrikan erityistarpeet ja olosuhteet; CMA-agendan rahoitusmekanismin seitsemäs arviointi; ja Kioton pöytäkirjan kolmatta velvoitekautta koskeva aloite.

Ihmisoikeudet

Ihmisoikeuksien huomioon ottaminen ja edistäminen saivat yhä suurempaa näkyvyyttä ilmastoneuvotteluissa. Ennen kokousta YK:n ihmisoikeusvaltuutettu (High Commissioner for Human Rights) oli julkaissut avoimen kirjeen, jossa peräänkuulutettiin ihmisoikeuslähtöistä päätöksentekoa COP28:ssa ja siitä eteenpäin. Ihmisoikeusvaltuutetun toimisto sekä kansalaisjärjestöt kuten Center for International Environmental Law (CIEL) ja Amnesty International toimivat aktiivisesti neuvottelujen ajan tuoden ihmisoikeuksiin ja alkuperäiskansojen oikeuksiin liittyviä näkökulmia esille niin neuvottelujen yhteydessä kuin lukuisissa sivutapahtumissa.

Ihmisoikeuksien edistämisen tärkeyttä korostettiin sekä kokousoosallistumisen että useiden neuvotteluasiakohtien yhteydessä. Erityisesti maailmanlaajuisen tilannekatsauksen osalta monet tavoittelivat kunnianhimoisempaa kieltä, ja lukuisat osapuolet viittasivat loppupuheenvuoroissaan ihmisoikeuksien merkitykseen.

World Climate Action Summit

COP:in huippukokousoosuuteen, World Climate Action Summitiin, joka järjestettiin kokouksen alussa 1.-2.12., osallistui 154 valtionjohtajaa ja pääministeriä. Kun samaan aikaan paikalla oli myös keskeisten YK-järjestöjen ja suuryritysten johtoa ja filantrooppeja Bill Gatesista alkaen, ei ole liioittelua sanoa, että ”koko maailma” oli paikalla – poikkeuksena kuitenkin USA:n ja Kiinan presidentit. Kansallisten puheenvuorojen lisäksi johtajat mm. osallistuivat temaattisiin pyöreän pöydän keskusteluihin Global Stocktake –prosessin osana. Suomen edustajana huippukokouksessa oli pääministeri Petteri Orpo, joka esitti Suomen kansallisen puheenvuoron. <https://valtioneuvosto.fi/en/-/10616/statement-by-prime-minister-petteri-orpo-at-the-cop28-climate-conference> Puheessa korostettiin etenkin tarvetta fossiilisten polttoaineiden alasajoon, sekä yksityisen sektorin roolia ilmastotoimissa. Orpo osallistui myös useisiin kokouksen yhteydessä järjestettyihin tapaamisiin, ml Suomen paviljongissa järjestetyt tilaisuudet (ks. alla). EU:ta huippukokouksessa edustivat ja EU:n puheenvuoron esittivät komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen ja Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Charles Michel yhdessä. Erityisen paljon huomiota kokouksessa sai Brasilian presidentti Lula, joka selkeästi otti roolia jo tulevan COP30-kokouksen puheenjohtajamaan ominaisuudessa.

Vaikea maailmanpoliittinen tilanne näkyi jonkin verran kokouksen puheenvuoroissa, mutta oletettavasti enemmän kahdenvälisissä tapaamisissa.

Teemapäivät, oheistolaisuudet ja muut kokoukset, aloitteet

Osapuolikokouksessa Suomi oli vahvasti läsnä myös useissa virallisen ohjelman ulkopuolisissa aloitteissa ja sivutapahtumissa. Viime vuosina kukin COP-puheenjohtaja on halunnut profiloitua myös virallisen agendan ulkopuolisten toimien luotsaajana, mistä kertoo erityisesti aloitteiden ja julistusten kasvava määrä.

Kenties keskeisimmäksi nousi isäntämaa UAE:n lanseeraama uusiutuvaa energiaa ja energiatehokkuutta koskeva aloite. Yhdessä 132 muun maan kanssa Suomi sitoutui globaaliin tavoitteeseen kolminkertaistaa uusiutuvan energian tuotanto ja tuplata energiatehokkuus vuoteen 2030 mennessä. Allekirjoittaneet maat sitoutuvat kunnianhimoisiin kansallisiin tavoitteisiin suhteessa omiin lähtökohtiinsa ja heijastamaan kunnianhimosensa NDC:ssä. Merkittävään rooliin aloite nousi siksi, koska se heijasti neuvotteluiden tavoitteita ja osin petasi niiden saavuttamista myös neuvotteluhuoneissa. Puheenjohtajamaa lanseerasi myös muita eri teemoihin liittyviä aloitteita. Näistä Suomi tuki ruokajärjestelmää, ilmastoa ja terveyttä, sukupuolten yhdenvertaisuutta oikeudenmukaisessa siirtymässä, sekä ilmastoa ja rauhaa koskevia julistuksia.

Puheenjohtajamaan aloitteiden lisäksi kokouksessa lanseerattiin lukemattomia muita aloitteita. Suomi edisti itselleen tärkeitä teemoja osallistumalla valikoituihin aloitteisiin. Suomi liittyi Tanskan aloitteesta syntyneeseen negatiivisten päästäjien maiden allianssi GONE:en (Group of Negative Emitters), johon se kutsuttiin mukaan ilmastolakiin kirjatun nettonegatiivisuustavoitteen vuoksi. Pääministeri Orpon päätöksellä Suomi liittyi Saksan perustamaan Klima Clubiin, hallitustenväliseen yhteistyöfoorumiin, josta on muodostumassa tärkeä kansainvälinen vaikuttamisen ja yhteistyön verkosto ilmastomuutoksen hillintään ja vihreään siirtymään liittyvissä kysymyksissä. Niin ikään Suomi liittyi YK:n vesikonferenssissa 2023 lanseerattuun makean veden kysymyksiä edistävään Freshwater Challengeen ja fossiilisten polttoaineiden tukien alasajoa ajavaan julkilausumaan (Fossil Fuel Subsidies Joint Statement).

Lisäksi liitettiin seuraaviin julistuksiin ja ryhmiin:

- Buildings Breakthrough (osana Breakthrough Agendaa)
- Climate-friendly school meals initiative (osana School Meals Coalitionia)
- Declaration on the common agenda for Education and Climate Change at COP28 (osana Greening Education Partnership -ryhmää)
- Fossil Fuel Subsidies Joint Statement (osana Friends of the Fossil Fuel Subsidies Reform -ryhmää)
- Getting Ahead of Disasters: A Charter on Finance for Managing Risks (osana Risk-informed Early Action Partnershipiä)
- Joint Statement on Voluntary Carbon Market
- Uusi julkilausuma osana Beyond Oil and Gas Alliancea
- IAEA:n julkilausuma ydinvoimasta: Net Zero needs Nuclear Power
- Triple nuclear energy declaration

Suomi järjesti myös virallisen sivutapahtuman yhteistyössä Pohjoismaisen Ministerineuvoston ja WHO:n kanssa ruokajärjestelmiin liittyen. Ympäristöministeri Mykkänen osallistui tapahtumaan panelistina. Suomi (VM) osallistui biodiversiteettirahoituksen tärkeyttä korostavan 10 Point Plan for Financing Biodiversity –aloitteen korkean tason tilaisuuteen.

Suomi liittyi huippukokouksen yhteydessä COP28-isäntämaan aloitteesta annettuun ruokajärjestelmäjulistukseen (UAE Declaration on Sustainable Agriculture, Resilient Food Systems, and Climate Action). COP28:n aikana julistukseen sitoutui 159 valtiota. Julistuksessa kehoitetaan valtioiden johtajia tarttumaan toimeen ilmastomuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa.

Julistuksessa tunnustetaan ilmastonmuutoksen vaikutukset ruokajärjestelmään ja ruokaturvaan erityisesti kaikkein haavoittuvimpien näkökulmasta sekä maatalouden ja ruokajärjestelmän potentiaali ilmastonmuutoksen hillinnän näkökulmasta. Julistuksessa tunnustetaan maatalouden ja ruokajärjestelmän olevan keskeinen elinkeino ja tuodaan esiin kansainvälisen yhteistyön ja rahoituksen keskeinen merkitys ilmastotyölle. Julistuksessa tunnustetaan ilmastonmuutoksen tieteellinen pohja ja IPCC:n rooli, kansainvälisen YK-kehikon merkitys sekä WTO:n rooli ja nostetaan esiin ruokajärjestelmän ilmastotyön kriittinen merkitys Pariisin sopimuksen pitkän tähtäimen tavoitteiden saavuttamiseksi paikalliset olosuhteet huomioiden.

Julistuksessa ilmaistaan allekirjoittajien tahto vahvistaa ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimia, edistää ruokaturvaa monin tavoin sekä tukea ruokajärjestelmän elinkeinoja erityisesti nuorten ja naisten näkökulmasta. Lisäksi julistuksessa nostetaan esiin vesitalouden hallinnan merkitys, ympäristö- ja monimuotoisuushyötyjen maksimointi sekä muun muassa ruokahävikin vastaiset toimet.

Julistukseen sitoutuvat maat pyrkivät vuoteen 2025 mennessä kytkemään ruokajärjestelmän kansallisiin ilmastosuunnitelmiinsa, ohjaamaan politiikkaansa kohti ilmastokestävämpiä toimia, jatkamaan pyrkimystä vahvistaa ilmastotoimien julkista ja yksityistä rahoitusta, panostamaan tieteen ja perinteisen tiedon hyödyntämiseen ruokajärjestelmän ilmastotyössä sekä vahvistamaan kansainvälisen kaupan kestävyyttä WTO:n roolin tunnustaen. Maiden sitoutuneisuutta, hyviä käytäntöjä ja jatkotoimia on tarkoitus tarkastella vuoden kuluttua COP29:n yhteydessä.

Suomi järjesti yhteistyössä Pohjoismaiden ministerineuvoston ja maailman terveysjärjestö WHO:n kanssa virallisen UNFCCC-oheistapahtuman ”Health, food and climate: a systems perspective for urgent climate action”. Tilaisuudessa Suomen edustajana esiintyi ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen ja sen tarkoituksena oli tuoda esiin ruokajärjestelmämuutoksen ilmasto- ja terveyshyötyjä ja uusia Pohjoismaisia ravitsemussuosituksia.

Maa- ja metsätalousministeriö järjesti osana Hiilestä kiinni -maankäyttösektorin ilmastokokonaisuutta kaksi kestävä ruokajärjestelmä -aiheista sivutapahtumaa sekä toimi kumppanina Islannin ilmatieteenlaitoksen, Pohjoismaiden ministerineuvoston sekä UNECE:n järjestämissä oheistapahtumissa. Tapahtumien teemoja olivat kestävät ruokajärjestelmät, ilmastonmuutokseen sopeutuminen sekä vähähiilinen rakentaminen. MMM:n Hiilestä kiinni -oheistapahtumat Suomen ja Pohjoismaiden paviljongeissa toteutettiin 10.12. yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen, Aalto-yliopiston, opetus- ja kulttuuriministeriön, CIFOR-ICRAF:n, WWF Internationalin, World Farmer’s Organisationin, MTK:n sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston kanssa.

COP28:in yhteydessä järjestettiin tänä vuonna ensimmäistä kertaa myös **ilmasto- ja terveyspäivä**. Ilmasto- ja terveyspäivän keskeinen tavoite oli nostaa ilmastonmuutoksen vaikutukset terveyteen ja terveysjärjestelmiin poliittiselle agendalle ja luoda yhteistä tahtotilaa ilmastonmuutokseen liittyvien toimenpiteiden tekemiseksi myös terveyssektorilla. Lisäksi tavoitteena oli tuoda terveyden ja ilmastonmuutoksen asiantuntijoita samaan pöytään ja keskustella rahoituksen ohjaamisesta ilmastonmuutoksen terveysvaikutusten ehkäisemiseksi ja sosio-ekonomisten hyötyjen saamiseksi. Ilmasto- ja terveyspäivän avajaisissa nähtiin vahvaa sitoutumista ilmasto ja terveysagendaan maailman johtajien taholta. Yhdysvaltain ilmastosuurlähettiläs John Kerry painotti puheenvuorossaan nopeaa siirtymistä pois maailman riippuvuudesta fossiilisista polttoaineista. Osa terveysministereistä toisti Kerryn vaatimuksen fossiilittomasta tulevaisuudesta, mutta osa suhtautui epäroivämmin. Lisäksi Kerry totesi, että ilmastokriisin etenemistä ei pidä mitata vain 1,5 asteen ilmastotavoitteella vaan myös pelastetuilla ihmishengillä. WHO:n pääjohtaja Tedros puolestaan kuvasi ilmastokriisin vaikutuksia terveyteen pitkään laiminlyödyksi aiheeksi. Hänen mukaansa terveys on ollut liian pitkään ilmastokeskustelun alaviite. Ilmastonmuutoksen aiheuttamat terveysuhat ja -vaikutukset ovat kuitenkin välittömiä ja ajankohtaisia perustuen kiistattomiin

todisteisiin. Tedros totesi lopuksi ”tämä on ensimmäinen COP Health - päivä, mutta se ei saa olla viimeinen. Terveiden on oltava jatkossakin pysyvä osa ilmastoagendaa.” Valtiosihteeri Laura Rissanen osallistui ilmasto- ja terveispäivään osana Suomen COP28-valtuuskuntaa. Suomi painotti kansallisissa puheenvuoroissaan ihmisoikeusperustaista ja osallistavaa lähestymistapaa kaikessa ilmastotyössä, nostaen erityisesti esille ilmastonmuutoksen vaikutukset naisiin ja tyttöihin sekä alkuperäiskansoihin sekä heidän vaikutusmahdollisuuksiensa ja merkityksellisen osallistamisen tärkeyden. COP28:in yhteydessä hyväksyttiin 124:n valtion toimesta julkilausuma ilmastosta ja terveydestä. Suomi, ml. Tanska, Norja ja Ruotsi sitoutuivat julkilausumaan.

YK:n koulutus-, tiede-, kulttuuri- ja viestintäjärjestö Unesco järjesti COP28 yhteydessä **opetusministereiden paneelin** yhdessä isäntämaan UAE kanssa ”Greening Education Partnership” –paviljongissa, jossa Suomen puheenvuoron käytti suurlähettiläs Tuula Yrjölä. Tilaisuus järjestettiin osana Unescon koordinoimaa globaali-aloitetta **Greening Education Partnership (GEP)**. Aloitteessa on yli 80 jäsenmaata, ml. Suomi (OKM) ja yli 1000 organisaatiota. Aloite perustettiin osana syksyllä 2022 järjestetyn **YK:n koulutushuippukokouksen** (Transforming Education Summit) seurantaan. Aloite toimii globaalina ”Community of Practice” –toimijaverkostona, keskittyen ilmastokasvatukseen kehittämiseen oppilaitosten tasolla, opetussuunnitelmissa, opettajankoulutuksessa sekä yhteisössä. Verkoston vuosikokoukset järjestetään jatkossa COP – ilmastokokousten yhteydessä. Tavoitteena on vahvistaa koulutuksen ja osaamisen roolia ilmastoratkaisuihin kytkeytyvässä globaalikeskustelussa.

Tilaisuudessa lanseerattiin myös COP28:ssa julkaistava ainoa [koulutukseen kytkeytyvä julistus](#) (Declaration on the common agenda for education and climate change), johon [Suomikin liittyi](#). Suomi on siten ns. founding partner, mm. UAE:n, UK:n, Espanjan ja Senegalin tavoin. Julistuksessa todetaan koulutuksen merkitys ilmastokriisiin vastaamisessa ja muistutetaan normatiivisista ja poliittisista sitoumuksista, et. YK:n ilmastonsuojelun puitesopimus UNFCCC, Pariisin ilmastopöytäkirja, kestävän kehityksen Agenda 2030 koulutustavoite SDG 4 ja Berliinin julistus kestävästä kehityksestä edistävän koulutuksen edistämiseksi ”Berlin Declaration on Education for Sustainable Development”. Julistuksessa sitoudutaan vahvistamaan kestävästä kehityksestä edistävää koulutusta koulutusjärjestelmän kehittämisessä ja kannustetaan huomioimaan tämä myös rahoituksessa.

Unescon selvitykset osoittavat, että koulutussektorin potentiaalia ei ole vielä saavutettu: esim. 100 maata kattaneessa kartoituksessa puolella maista ilmastonmuutos ei sisällynyt niiden kansallisiin opetussuunnitelmien perusteisiin. Kuitenkin kestävä ilmastoosiirtymän toteutuminen edellyttää osaamisen, tutkimuksen ja innovaatioiden hyödyntämistä yhteiskunnan kaikilla tasoilla. Suomella on paljon hyviä käytäntöjä, mm. kestävä tulevaisuuden teemat sisältyvät laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden kautta kansallisiin opetussuunnitelmien perusteisiin poikkileikkaavasti kaikilla koulutusasteilla varhaiskasvatuksesta lukioon, sekä ammatillisen koulutuksen tutkintojen perusteisiin.

Suomi oli myös kansajärjestäjänä kahdessa koulutusta koskevassa tilaisuudessa. 1.12. järjestettiin tilaisuus Unescon, University of Saskatchewan –yliopiston (Kanada) koordinoiman kansainvälisen [MECCE](#)-hankkeen (Monitoring and Evaluating Climate Communication and Education) ja Suomen (OKM) yhteistyöllä. Tilaisuudessa lanseerattiin MECCE-hankkeen puitteissa laadittuja maaprofiileja ilmastokasvatukseen liittyen. Suomen osalta käytäntöjä koulutussektorin osalta on koottu etenkin vuonna 2022 [YK ilmastonsuojelun puitesopimuksen \(UNFCCC\) toimeenpanoraportissa](#) (luku 9). Suomen puheenvuorot tilaisuudessa käyttivät YM:n kansliapäällikkö Juhani Damski ja Suomen Unesco-toimikunnan pääsihteeri Piia Immonen-Seuguenot (OKM).

8.12. järjestettiin lisäksi Suomi-paviljongissa eurooppalaisen Bridge 47 – kansalaisyhteiskuntaverkoston kanssa globaalikasvatukseen SDG 4.7 –tavoitteen edistämistä tarkasteleva paneelikeskustelu, johon osallistuivat Unescon, EU komission (DG-INTPA), Ban Ki-

Moon keskuksen sekä Suomen (OKM) ja Kenian (ympäristöministeriö) edustajat. Erityisasiantuntija Kati Anttalainen (OKM) osallistui myös ilmastolähettiläs Kerstin Stendahlin sijaan inklusiivista koulutusta tarkastelemaan, YK:n vammaisten oikeuksien kumppanuusrahaston (UN Partnership on the Rights of Persons with Disabilities, UNPRPD) järjestämään paneeliin UAE:n isännöimässä RewirEd –tapahtumassa. Suomi (UM) on rahaston suurin yksittäinen rahoittaja.

Suomen paviljonki

COP28 Finland Pavilion oli ensimmäinen Suomen oma paviljonki YK:n ilmastokokouksessa. Hanke toteutettiin Business Finlandin alustalla kahden hengen tiimillä yhteistyössä yhteistyökumppaneiden Climate Leadership Coalition, Elinkeinoelämän keskusliitto ja Keskuskauppakamari sekä partneriyritysten ja -organisaatioiden kanssa Public-Private-Partnership -mallilla. Toteutus tehtiin tiiviissä yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Paviljongin ohjausryhmässä oli em. organisaatioiden lisäksi ympäristö-, työ- ja elinkeino- sekä ulkoministeriön ja myös Sitran edustus.

Hankkeen käynnistämiseen saatiin perusrahoitus Business Finlandilta, mutta valtaosa hankkeen rahoituksesta tuli partnereiden osallistumismaksuista. Kultapartnerit Nokia ja Outokumpu kattoivat kolmanneksen partnerirahoituksesta. Hankkeella oli 21 yrityspartneria ja neljä muuta organisaatiota.

TT-Säätiö rahoitti EK:n kautta Miltonin toteuttaman teeman, narratiivin ja visuaalisen ilmeen luomisen. Suomen paviljongin teemana oli "Action Over Words", jolla haluttiin korostaa vaikuttavien ilmastotoimien kiireellisyyttä ja tukea kunnianhimoisia tuloksia neuvotteluissa.

Ohjelma rakennettiin yhteistyössä kaikkien em. tahojen kesken. Partnerit tuottivat valtaosan ohjelmasta. Ohjelmaa täydensi Open Call -hakemusten kautta paviljonkiin tapahtumia tuoneet suomalaiset julkisen sektorin toimijat, kansainväliset organisaatiot sekä suomalaiset ja ulkomaiset kansalaisjärjestöt. Osana ohjelmaa paviljongissa järjestettiin päivittäin policy brief, jossa Suomen valtuuskunnan edustajat avasivat neuvotteluiden ajankohtaista tilannetta. Lisäksi paviljongin yhteydessä olleissa neuvottelutiloissa järjestettiin useita kahdenvälisiä tapaamisia tapahtuman aikana.

Paviljongin ohjelmaan osallistuivat ilmastokokouksen aikana pääministeri Petteri Orpo, ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen, ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio sekä Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz.

Kaikkien hankkeeseen osallistuneiden yhteispanostuksella saatiin aikaan erittäin hyvin toiminut paviljonki, jonka visuaalisuus tuki sekä Suomen maabrändiä, että yritysten tavoitteita. Paviljongin ohjelma oli varsin kattava ja moniääninen. Suomen paviljongin yli 70 tapahtumaa olivat lähes kautta linjan korkealaatuisia. Noin 200 esiintyjän joukossa oli runsaasti nimekkäitä ilmastoalan asiantuntijoita ja vaikuttajia niin julkiselta kuin yksityiseltä sektorilta. Ohjelman korkeaan tasoon ja erinomaisen puhujakaartin toteutumiseen vaikutti merkittävästi yhteistyökumppaneiden (CLC, EK ja K3) sekä partnereiden vahva panostus.

Paviljongin kävijämäärä ylitti odotukset. Sali oli pääsääntöisesti täynnä, ensimmäisen parin päivän aikana, jopa tupaten täynnä puolen kymmentä kertaa. Tapahtumissa oli yhteensä noin 3.000 kuulijaa.

Kilpailu alueella oli kovaa – samanaikaisesti tarjolla oli 100–200 tapahtumaa muissa paviljongeissa koko kahden viikon ajan. Tässä kilpailussa Suomen paviljonki oli selvästi kärkikastia ja pohjoismaisista selvästi aktiivisin.

Viestinnän tavoitteet Suomen maabrändin vahvistamisesta ja partnereiden ilmastoratkaisujen esiintuomisesta saavutettiin erittäin hyvin. Kv-medialle järjestettiin 11 toimituksellista haastattelua. Kokonaisvaltaisen mediatyön tuloksena saatiin läpi 69 ansaitun median osumaa, pr-arvoltaan yhteensä 1,38 miljoonaa dollaria. Suomen valtamediassa paviljonki oli esillä 37 kertaa, sisältäen Helsingin Sanomat, Alamedia, MTV3, YLE, Iltasanomat, Iltalehti ja Maaseudun tulevaisuus.

Nuorisodelegaattien rooli valtuuskunnassa

Nuorisoalan kattojärjestö Allianssin nimeämät nuorten ilmastodelegaatit Akseli Rouvari ja Hanna Höijer edustivat valtuuskunnassa Suomen nuoria. He olivat paikalla Dubaissa 25.11.-14.12. osallistuen koko COP28-kokoukseen. Nuorisodelegaatit osallistuivat myös ennen kokousta ja kokouksen aikana eri sivukonferensseihin, kuten YOUNGO:n järjestämään globaaliin nuorten COY18-kokoukseen sekä Investment COP ja Net Zero Nuclear huippukokouksiin. Tavoitteena nuorisodelegaateilla oli kokouksessa niin Suomen ja maailman nuorten kantojen edistäminen, kuin myös Suomen kansallisen näkyvyyden ja vaikuttavuuden tukeminen.

Nuorisodelegaateille tärkeitä vaikuttamisen kohteita olivat esimerkiksi fossiilisista luopuminen mahdollisimman nopeasti, puhtaan energiantuotannon edistäminen, valtioiden ilmastotavoitteiden kiristäminen, globaalin oikeudenmukaisuuden ja ilmastorahoituksen edistäminen, biodiversiteettikriisin huomioiminen, sekä vähemmistöjen ja muiden aliedustettujen ryhmien huomioiminen päätöksenteossa.

Nuorisodelegaatit osallistuivat kolmen viikon aikana valtuuskunnan kokouksiin, kahdenvälisiin kokouksiin (mm. bilateraleihin EU:n ja nuorisotoimijoiden välillä), sekä yhteen EU-koordinaatioon. He myös raportoivat ilmasto-osapuolikokouksen tapahtumista Suomelle sekä EU:lle. Osapuolikokouksen aikana nuorisodelegaatit seurasivat neuvottelujen etenemistä aktiivisesti, sekä esittivät nuorten kantoja sekä Suomen delegaatiolle, että EU-maille. Delegaatit osallistuivat lukuisiin sivutapahtumiin ja tapasivat päivittäin päättäjiä, tiedeyhteisön edustajia, järjestöjä ja yrityksiä ympäri maailmaa, osaltaan edistäen nuorten sekä Suomen tavoitteita kokouksessa. Delegaatit tapasivat kokouksen aikana Suomen hallituksesta pääministeri Orpon, sekä ministerit Adlercreutz, Mykkänen ja Tavo.

COY18-kokouksessa ("Conference of the Youth") yli 800 nuorta yli 130 valtiosta kokoontuivat ennen varsinaista osapuolikokousta. Tapahtuma toimi nuorten omana globaalina ilmastohuippukokouksena, jossa valmisteltiin nuorten yhteistä vaikuttamista ja kantoja kansainväliseen ilmastopolitiikkaan. Kokouksessa hyväksyttiin myös vuoden 2023 aikana monivaiheisen prosessin myötä kasattu Global Youth Statement, joka kokoaa globaalin nuorison yhteiset kannat COP28-osapuolikokouksta varten. Nuorisodelegaatit luovuttivat Global Youth Statementin pääministeri Orpolle sekä muille toimijoille ja valtuuskunnan jäsenille osapuolikokouksessa. He luovuttivat pääministerille myös nuorten itse järjestämässä suuressa Nuorten ilmastohuippukokouksessa (Helsinki, 18.11) koostaman kansallisen julkilausuman, joka koostui nuorten ja nuorisojärjestöjen ilmastopoliittisista vaatimuksista Suomen hallitukselle.

COY18-kokouksen ohella yhteistyö muiden maiden nuorisoedustajien kanssa korostui läpi osapuolikokouksen. Erityisesti Euroopan valtioiden nuorisodelegaatit tekivät kokouksessa tiivistä yhteistyötä; heidän kanssaan Suomen nuorisodelegaatit työstivät yhteisiä sivutapahtumia, sisäisiä kokouksia, kannanottoja, sekä yhteisen julkilausuman. Mukana jatkuvassa koordinaatiossa ja yhteistyössä oli nuorisodelegaatteja lähes jokaisesta Euroopan maasta. Suomen nuorisodelegaatit toivat tässä työssä esiin jatkuvasti Suomen kansallisia kysymyksiä ja Suomen nuorten näkemyksiä.

Lisäksi yhteistyötä tehtiin niin YOUNGO:n, kuin muidenkin kansainvälisten nuorisoa kokoavien verkostojen ja toimijoiden kanssa.

Nuorisodelegaatit toimivat puhujina, panelisteina ja moderaattoreina yli kymmenessä kokouksen aikana järjestetyssä sivutapahtumassa. Näissä tapahtumissa nuorisodelegaatit korostivat eri näkökulmia, edustaen Suomen nuorten kantoja, sekä myös korostaen Suomen kansallisia näkökulmia eri ilmastopoliittisiin kysymyksiin. Nuorisodelegaatit osallistuivat aktiivisesti eri tapahtumiin ja kävivät aktiivista dialogia esimerkiksi globaalien päättäjien, kansainvälisten järjestöjen, tiedeyhteisön edustajien, eri marginalisoitujen ryhmien, sekä yritysmaailman kanssa. Nuorisodelegaateilla oli jokaisena kokouspäivänä lukuisia tapaamisia ja kohtaamisia eri toimijoiden kanssa. Nuorisodelegaatit veivät näin osaltaan eteenpäin ja edistivät niin Suomen ja maailman nuorten näkemyksiä, kuin myös Suomen kansallisia tavoitteita. Nuorisodelegaatit olivat aktiivisessa yhteistyössä myös Suomen paviljongin ja siellä toimineiden suomalaistoimijoiden kanssa.

Nuorisodelegaattien tehtäviin kuului lisäksi aktiivisen päivittäisen viestinnän tekeminen läpi kokouksen omissa sosiaalisen median kanavissa, mediassa, sekä videohaastattelujen kuvaaminen Ympäristöministeriön kanaviin ja kuvamateriaalin tuottaminen eri tahoille. Delegaatit toteuttivat ja kuvasivat kokouksen aikana viiden eri asiantuntijan ja päättäjän kanssa haastatteluja omiin ja eri ministeriöiden sosiaalisen median kanaviin. Oman sosiaalisen median kautta delegaatit viestivät aktiivisesti kokouksesta ja sen etenemisestä Suomeen, tehden nuorille ja muille kohderyhmille tutuksi ilmastokokouksen asioita, Suomen kansainvälistä vaikuttamista ja kantoja, sekä kansainvälistä ilmastopoliittikkaa.

Liite 1: Suomen valtuuskunta Dubain ilmastokokouksessa

Puheenjohtaja

pääministeri Petteri Orpo

Varapuheenjohtajat

ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen

ympäristöneuvos Marjo Nummelin, ympäristöministeriö

Jäsenet

Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio

Elinkeinoministeri Wille Rydman

Suurlähettiläs Tuula Yrjölä, Abu Dhabin suurlähetystö

Alivaltiosihteeri Pasi Hellman, ulkoministeriö

Kansliapäällikkö Juhani Damski, ympäristöministeriö

Ympäristöneuvos Outi Honkatukia, ympäristöministeriö

Erityisedustaja Pekka Morén, valtiovarainministeriö

Erityisasiantuntija Aino Fant, valtioneuvoston kanslia

Neuvotteleva virkamies Elina Johansson, työ- ja elinkeinoministeriö

Johtava asiantuntija Anna Salminen, maa- ja metsätalousministeriö

Kulttuuriasiainneuvos Piia Immonen-Seuguenot, opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtiosihteeri Laura Rissanen, sosiaali- ja terveysministeriö

Asiantuntijat ja avustajat

Diplomaattiavustaja Marja Koskela, valtioneuvoston kanslia

Erityisavustaja Mikko Martikkala, valtioneuvoston kanslia

Osastopäällikkö Päivi Paasikoski, valtioneuvoston kanslia

Ministerin erityisavustaja Crista Grönroos, valtioneuvoston kanslia

Ulkoasiainsihteeri Mikko Autti, ulkoministeriö

Lähetystöneuvos Reetta Härönoja, ulkoministeriö

Lähetystöneuvos Anna Merrifield, ulkoministeriö

Ilmastolähettiläs Kerstin Stendahl, ulkoministeriö
Erityisavustaja Jaana Rantanen, ulkoministeriö
Erityisavustaja Tuomas Tähti, ulkoministeriö
Kehityspolitiikan neuvonantaja Saana Ahonen, ulkoministeriö
Ulkoasiainneuvos Anne Vasara, ulkoministeriö
Ylitarkastaja Veera Ilja, ulkoministeriö
Tarkastaja Roosa Käsmä, ulkoministeriö
Tiedottaja Karoliina Romanoff, ulkoministeriö
Ulkoasiainsihteri Milena Hakanpää, Abu Dhabin suurlähetystö
Erityisasiantuntija Matias Partanen, valtiovarainministeriö
Erityisasiantuntija Kati Anttalainen, opetus- ja kulttuuriministeriö
Ministerin erityisavustaja Lassi Noponen, työ- ja elinkeinoministeriö
Neuvotteleva virkamies Leila Vilhunen, työ- ja elinkeinoministeriö
Erityisasiantuntija Annika Launiala, sosiaali- ja terveysministeriö
Erityisavustaja Lyydia Ylönen, ympäristöministeriö
Ympäristöneuvos Tuomo Kalliokoski, ympäristöministeriö
Lainsäädäntöneuvos Karoliina Anttonen, ympäristöministeriö
Neuvotteleva virkamies Kaarle Kupiainen, ympäristöministeriö
Neuvotteleva virkamies Saija Vuola, ympäristöministeriö
Viestintäasiantuntija Laura Kotila, ympäristöministeriö
Asiantuntija Juulia Suuronen, ympäristöministeriö
Assistentti Emma Fransman, ympäristöministeriö
Johtaja Severi Keinälä, Business Finland
Kansanedustaja Jenni Pitko, eduskunnan ympäristövaliokunta
Kansanedustaja Pauli Aalto-Setälä, eduskunnan ympäristövaliokunta
Kansanedustaja Sakari Puisto, eduskunnan talousvaliokunta
Kansanedustaja Oras Tynkkynen, eduskunnan talousvaliokunta
Valiokuntaneuvos Susanna Paakkola, eduskunnan talousvaliokunta
Puheenjohtaja Tuomas Aslak Juuso, Saamelaiskäräjät
Kansainvälisten asioiden sihteri Inka Saara Arttijeffer, Saamelaiskäräjät
Puheenjohtaja Markku Ollikainen, Suomen ilmastopaneeli
Kansainvälinen asiantuntija Marianne Leino, Suomen ilmastopaneeli

Yksikönpäällikkö Harri Pietarila, ilmatieteenlaitos

Ryhmäpäällikkö Matti Eerikäinen, ilmatieteenlaitos

Nuorten ilmastodelegaatti Akseli Rouvari, Suomen nuorisotyön Allianssi ry

Nuorten ilmastodelegaatti Hanna Höijer, Suomen nuorisotyön Allianssi ry

Johtava asiantuntija Janne Peljo, elinkeinoelämän keskusliitto

Johtaja Ulla Heinonen, elinkeinoelämän keskusliitto

Asiantuntija Jaakko Haikonen, STTK

Energia-asiantuntija Anssi Kainulainen, MTK

Ilmastoasiantuntija Anna Ikonen, Suomen luonnonsuojeluliitto

Asiantuntija Emilia Runeberg, Fingo ry

Johtava asiantuntija Tuuli Hietaniemi, Sitra